

TEKI ŹRÓDŁOWE

Obraz stanu wojennego
w Zagłębiu Miedziowym w dalekopisach 1981–1983

Teki źródłowe

Muzeum Historyczne w Lubinie

Obraz stanu wojennego w Zagłębiu Miedziowym w dalekopisach 1981–1983

Prezentujemy Państwu teleksy, jakie wysyłano z Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Legnicy (KW PZPR) do Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (KC PZPR). Opieramy się na zachowanych materiałach zdeponowanych w Archiwum Państwowym we Wrocławiu, Odział Legnica (AP Legnica). Numeracja wskazuje, iż nie wszystkie teleksy się zachowały. Podczas prac edytorskich ujednoliciliśmy pisownię, w tym znaki interpunkcyjne. Aparat naukowy służy do dalszych prac poznawczych związanych z życiem codziennym w Zagłębiu Miedziowym, a także ma za zadanie ułatwić odbiór dokumentu.

1982, kwiecień 15
Teleks nr 181

AP Legnica, KW PZPR, sygn. 751
maszynopis

Informacja dotycząca przebiegu dyskusji nad modelem ruchu związkowego.

Zgodnie z teleksem nr 443 z 17 marca 1982 r. informujemy, że w województwie legnickim nadal toczy się dyskusja nad kształtem i modelem ruchu związkowego, aczkolwiek nie przybiera ona jeszcze charakteru powszechnej rozmowy partyjnej, odbywa się raczej w kręgach aktywu, małych grupach pracowniczych i byłych działaczy związków branżowych.

Część OOP i POP dyskutowała nad tym tematem na swoich zebraniach. Opinie nt. funkcjonowania związku zawodowego w państwie socjalistycznym są jednoznaczne w środowisku członków partii, którzy opowiadają się za silną centralą związkową reprezentującą interesy robotników wobec administracji państwowej, dbającą o harmonijny rozwój socjalistycznego państwa.

Kierownicza rola partii rozumiana jest przez dyskutujących jako rola inspiratorska, inspirująca ruch związkowy poprzez uczestnictwo w nim członków PZPR, z jednoczesnym akcentowaniem samodzielności programowej i samorządności organizacyjnej związku zawodowego. W wielu przypadkach słyszy się wypowiedzi, że „zależność związku zawodowego od partii może w dalszym ciągu podcinać inicjatywy działaczom związkowym”.

Niepokój i niezadowolenie wśród załóg pracowniczych wywołuje brak możliwości zapoznania się i korzystania z projektu ustawy o związkach zawodowych. Dlatego pojawiają się wręcz żądania o szerszą popularyzację projektu w środkach masowego przekazu, a szczególnie w prasie. Mówi się „skoro nie ma ustawy o związkach zawodowych, dyskusja staje się bezprzedmiotowa”.

Najwięcej kontrowersji wywołuje struktura przyszłego ruchu związkowego. Przeważają opinie o konieczności utworzenia branżowej struktury związkowej.

Z jednomyślną negacją przyjmuje się dotychczasową strukturę terytorialną twierdząc, że „w jednym związku nie powinien być hutnik i piekarz”. Zacytowania wymaga również stanowisko niektórych załóg pracowniczych, które ruch związkowy widzą w następujących wariantach:

1. zakład – centrala związkowa
2. zakład – centrala branżowa – komisja koordynacyjna
3. zakład – okręg – centrala związkowa.

W kwestii spełniania funkcji przez związki zawodowe najczęściej mówi się, że winny one spełniać rolę obrońcy prawa do pracy. Związek zawodowy – zdaniem dyskutantów –

winien zabezpieczać świadczenia socjalne, dbać o ochronę zdrowia załóg pracowniczych, o rozwój wypoczynku, kultury, sportu i turystyki na terenie zakładu.

Uważa się, że związek zawodowy funkcjonujący na terenie zakładu winien „opiniować sprawy dotyczące robotników, a w szczególności: płace, zatrudnienie, organizację pracy itp.”. Problem wzajemnych relacji między organizacjami i związkami zawodowymi działającymi na terenie jednego przedsiębiorstwa zamyka się w dyskusji następującym stwierdzeniem: „musi istnieć zasada wzajemnego partnerstwa, współdziałania, zrozumienia i nadrzędności celu, czyli dobra pracowników”. Dostyc często w dyskusji powraca się do metod działania związków zawodowych wyrażając obawę, aby nie stosowały one metod pracy związków sprzed 13 grudnia. Występuje pogląd, że aby związek zawodowy mógł prawidłowo i skutecznie wypełniać swoje funkcje musi być związkiem wewnątrznie zintegrowanym, jednolitym i bezwzględny w działaniu, chociaż podkreśla się to, że metoda nieliczenia się z realiami może doprowadzić do katastrofalnych skutków.

W kwestii strajku wypowiedzi są umiarkowane. Wynika to ze zrozumienia obecnej sytuacji gospodarczej kraju oraz skutków wprowadzania reformy gospodarczej, aczkolwiek prawo do strajku – zdaniem dyskutantów – powinno być zachowane. Wiele miejsca w rozmowach zajmuje problem dotyczący sprawowania funkcji wybieralnych w związku. Panuje jednolity pogląd, że niezbędny etat związkowy winien być opłacany z funduszy własnych w celu uniezależnienia finansowego od pracodawcy. Ilość etatów związkowych winna zależeć od ilości członków danego związku a nie ilości zatrudnionych.

Z dyskusji prowadzonej wśród byłych działaczy związków branżowych wynika, że osłabienie działalności tego związku nastąpiło z chwilą pozbawienia ich możliwości oddziaływania na sferę socjalną w przedsiębiorstwie.

Podkreślenia wymaga jednak stanowisko byłych działaczy i członków NSZZ „Solidarność”, którzy w większości utrzymują, że jedynym związkiem, który prawidłowo może wypełniać funkcje obrony praw ludzi pracy jest „Solidarność”

Aktualną sytuacją w dyskusji nad modelem ruchu związkowego zajęła się Egzekutywa KW na swym posiedzeniu w dniu 7 kwietnia br. Precyzując wnioski zmierzające do udzielenia instancjom partyjnym i POP dalszej pomocy, w celu prawidłowego ukierunkowania dyskusji nad tym tematem.

Sekretarz KW PZPR
Zbigniew Korpaczewski

Muzeum Historyczne w Lubinie

Seria wydawnicza:
Teki Źródłowe Muzeum Historycznego w Lubinie

Tom IV
Obraz stanu wojennego w Zagłębiu Miedziowym w dalekopisach 1981–1983

Wstęp, wybór i opracowanie
Marek Zawadka

Opracowanie graficzne
Jacek Świerad

Skład i łamanie
Ewa Danilewicz

Publikacja w ramach projektu: *40. rocznica stanu wojennego w Zagłębiu Miedziowym 1981–1983*, pod redakcją Marka Zawadki

© Copyright by Muzeum Historyczne w Lubinie
Lubin 2021–2023